

СТАНОВИЩЕ

От Мария Петрова Трифонова, доцент по направление 3.2. (Психология на развитието), д-р по психология; Месторабота: Департамент Психология, Институт за изследване на населението и човека- БАН

относно научните трудове за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ по професионално направление 3.2 Психология в СУ „Св. Климент

Охридски“, обявен в Държавен вестник- бр. 65/ 16.08.2019 г.

на кандидатите гл. ас. Камелия Дончева Ханчева, д-р по психология

и гл. ас. Манол Николов Манолов, д-р по психология

Оценка на научните трудове на кандидатите

1. Съответствие с минималните национални изисквания и допълнителните изисквания на СУ „Климент Охридски“

Настоящото становище е изготвено въз основа на документи, постъпили по конкурс, обявен в Държавен вестник, бр. 65/16.08.2019 г. и на интернет страницата на СУ“Климент Охридски“. Представените по конкурса документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в СУ „Св. Климент Охридски” от 23.01.2019 г.

Кандидатът Камелия Дончева Ханчева има научна степен „доктор“, присъдена ѝ със защита на дисертацията ѝ „Защитни механизми и стратегии за справяне на родителите и адаптивно функциониране на детето“. на 1.10. 2013 г. по направление 3.2. Психология (Възрастова и педагогическа). Тя е предложила като хабилитационен монографичен труд, който не повтаря представения за придобиване на образователната и научна степен "доктор".

С изложените за конкурса публикации и цитати гл. ас. Камелия Дончева Ханчева, д-р по психология, покрива минималните национални изисквания за заемане на длъжност „доцент“ в областта на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология с общо 432,6 точки (по група показатели А, В, Г и Д) при необходими 400. Справката е попълнена изчерпателно и предоставя необходимата информация. Спазени са изискванията на задължителното библиографско описание на публикациите и цитиранията.

Кандидатът Манол Николов Манолов има научна степен „доктор“, заемал е длъжността „асистент“ не по-малко от две години и е предложил като хабилизационен монографичен труд, който не повтаря представения за придобиване на образователната и научна степен "доктор".

С изложените за конкурса публикации и цитати Манол Николов Манолов, д-р по психология, покрива минималните национални изисквания за заемане на длъжност „доцент“ в областта на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.2. Психология с общо 477,5 точки при необходимими 400.

Съгласно изискванията на ППЗРАСРБ, за академичната длъжност “доцент” балът се формира от показателите, включени в групите А, Б, В, Г и Д. Макар да не се включват в общата оценка, бих искала да подчертая, че гл. ас. д-р К. Ханчева има много голямо участие в проекти- 6 международни и 6 национални.

2. Изследователска дейност и научни постижения

Главен асистент д-р Камелия Ханчева кандидатства за заемането на академичната длъжност „доцент“ с научна продукция, включваща общо 15 заглавия, от които :

1 хабилизационен труд – научна монография;

1 публикувана книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор";

5 глави от колективни монографии;

8 статии, студии в нереферирани списания с научно рецензиране;

Тя има и 8 резюмета в научни сборници от конференции;

През четринадесет годишния период след избора си за главен асистент, д-р К. Христова е продължила систематично своята изследователската работа, като представените публикации очертават ясно нейните научни търсения и интереси в областта на отношенческата психоанализа, изследванията върху ментализацията, нейното място в социо-емоционалното развитие на детето. Постепенно включва и нови теми в изследователската си област с цел по-доброто разбиране на развитийната динамика.

Представеният монографичен труд на гл. ас. д-р К. Ханчева „Ментализация и ранни етапи на социо-емоционално развитие“ (ISBN 978-954-07-4767-5) е с обем от 312 страници, с библиография, съдържаща български и чужди източници на английски език, Рецензиран е от двама научни рецензенти. Както хабилизационният, така и дисертационният труд на гл. ас. д-р Ханчева свидетелстват за последователност на научния ѝ интерес към проблемите на психология на развитието.

Представената монография е структурирана в четири части, в които се включват 15 глави. При цялата широта и обхват на различните теории и позиции, представени в монографията, се изгражда една много стройна картина на конструкта „ментализация“, прониква се задълбочено и аргументирано в представянето на неговото място и роля в динамиката на развитийните процеси.

Възникващите патерни на взаимодействие на детето със света и тяхното отражение и осмисляне от него са във фокуса на обяснителните схеми. Един от научните приноси на монографията е в разработването на една стройна теоретична рамка, във фокуса на която се представя този многопластов конструкт. Интегрирането на богатия теоретичен материал и емпирична информация е изключително трудна задача, не само поради разнопосочността на обяснителните модели, но и поради темповете, с които се появяват многобройни нови научни изследвания по тази тема.

Тяхното научно осмисляне и интегриране в подкрепа на предложената систематизация и ракурс разкрива големия обяснителен ресурс на теорията за ментализацията за по-пълноценното разбиране на социо-емоционалното развитие на детето, откриващо и опознаващо както света на обектите, техните причинно-следствени закономерности, така и далеч по-комплексната свързаност в света на социалните субекти и отношения.

Подробно са обсъдени теоретичните постулати на психоанализата, на теорията за привързаността и тяхната проекция в обяснението на ранните отношения родител-дете, като се търсят и аргументи в откритията на съвременната невронаука. Много подробно са представени различните постановки на теорията за привързаността, като специално внимание се отделя и на предпоставките за изграждане на чувството за сигурност на познаващото света дете. Представеният монографичен труд заслужава висока оценка не само за съдържанието, но и поради умението на автора да представи тази сложно организирана материя с множество аргументи в един много четивен текст с богата лексика и премерен и точен избор на научните понятия.

Наред с тази задълбочена теоретична разработка, К. Ханчева осъществява и емпирични изследвания за апробация на българските версии на скалите за ментализация; изследва надеждността, конвергентната им валидност и съобщава сходни резултати относно факторната им структура, както и добри психометрични свойства.

Голяма част от последните изследвания на гл. ас. д-р Ханчева са посветени на тема със силно обществено значение и актуалност, а именно- темата за миграцията. Тя анализира психологическото въздействие на принудителната миграция върху децата, техния травматичен опит, като подчертава необходимостта от фактори за тяхната защита и интеграция.

Представени са 5 цитирания от различни автори на статии, доклади, книги.

За участие в конкурса гл. ас. д-р Манол Манолов представя една самостоятелна монография (хабилитационен труд), две колективни монографии, в които има участие, 5 статии, студии, доклади, като една статия е в реферирано издание и три статии в нереферирани списания.

Представеният монографичен труд на д-р М.Манолов „Автодискриминацията“ (ISBN 978-619-205-112-9) е с обем от 198 страници, с библиография, съдържаща български и чужди източници на английски език, както и с рецензии от двама научни рецензенти. Както хабилитационният, така и дисертационният труд на д-р Манолов на тема „Интеракционни модели за редуциране на социалната изолация на нестандартни групи“ свидетелстват за последователност на научния му интерес, насочен към социалната психология. Представената монография, структурирана в 3 глави, въведение и заключение, разглежда автодискриминацията в социално-психологически контекст. В съдържателен план акцентите в нея са основно в полето на етнопсихологията и социалната психология и макар че темата може да бъде разгледана в плана на развитийните промени, тези аспекти остават извън нейния обхват.

Безспорно, интересът на д-р Манолов към тази тема свидетелства за уменията на учения да открива научна проблематика, която не е достатъчно проучвана и която се нуждае от пространно научно изследване. Възможно поради прекалено широката рамка, която ученият задава, трудът не постига нужната задълбоченост на едно съвременно социално-психологическо изследване, за което е нужен добре построен теоретичен модел със стройна операционализация на конструкта, насочваща към адекватен методологически избор. Ориентацията към исторически процеси в миналото, за които не може да се постигне еднозначна интерпретация в подкрепа на тезите, не е най-добрата защита на поставените цели.

От прочита на колективните монографии, в които гл. ас. д-р Манол Манолов има участие, остава впечатлението (основано най-вече на експерименталната им част), че издигнатите интересни научни постановки не са получили докрай необходимата

емпирична подкрепа, най-вече поради отсъствие на добра операционализация, и приведенният статистически анализ далеч не постига своята доказателственост и смисъл.

Същевременно, получените данни биха могли да бъдат добра основа за бъдещо разширение, или преработено издание с по-голяма прецизност, тъй като в нея са заложили интересни идеи, които определят потенциала на работата.

3. Учебна и преподавателска дейност

Учебната и преподавателска дейност на гл. ас. д-р К. Ханчева е продължителна- от 1999 г. до сега, като в периода 2013-2018 г. тя е била хоноруван преподавател в Международен психоаналитичен университет – Берлин, (IPU-Berlin), Германия. Нейната академична и професионална кариера неизменно е свързана със Софийския Университет „Св. Климент Охридски“. Лекционната дейност на гл. ас. д-р К. Ханчева се осъществява в бакалавърската програма по психология, както и в няколко магистърски и докторски програми. Тематиката на курсовете, сред които Обща и възрастова психология, Детска психология, Психология на развитието в детско-юношеска възраст, Семейно консултиране, Травма в развитието, Палиативни грижи и хронична болест, Бебето в отношенческата система- психично развитие и здраве и др., са в обхвата на темата на конкурса- Психология на развитието.

Много от курсовете са специално подготвени на английски език за целите на англоезични програми по програма Еразмус.

За постигнатото високо качество в учебната работа свидетелстват положителните оценки от Атестационната комисия въз основа на показателите и приведените доказателства за преподавателската и изследователската работа на Камелия Ханчева.

По отношение на академичната работа на К. Ханчева прави впечатление активното включване на студентите в научни изследвания и експерименти, като тя е била научен ръководител на 14 дипломни работи на студенти.

Активната дългогодишна учебна и преподавателска дейност на гл.ас. д-р К. Ханчева удовлетворява напълно критериите за получаване на академичната длъжност „доцент“.

Учебната и преподавателска дейност на д-р Манолов е от 20.02.2017 г. и включва курсове, които съответстват на изследователските интереси и експертиза на д-р Манолов. Лекционната дейност е основно в областта на социалната психология (социални и етнически конфликти, етнопсихология, социална психология, бизнес психология). Посочено е само едно семинарно занятие по детско-юношеска психология.

От публикациите (част от които се нуждаят от прецизиране) и от отразените в автобиографията дейности, придобивам впечатления за един много активен млад учен, ориентиран към наболели проблеми в практиката, търсещ социално-психологическите измерения на интересуващата го тематика.

Заклучение

Кариерният профил, учебно-методическата и преподавателска дейност, както и научните постижения на гл. ас. Камелия Ханчева отговарят напълно на задължителните условия и наукометрични критерии за академичната длъжност „доцент“. Съдържателно, хабилитационният труд, както и повечето представени трудове на д-р Манолов са в област, различна от тази, по която се провежда настоящият конкурс.

Въз основа на показаните високите научни постижения и значимостта на трудовете ѝ, давам положителна оценка за кандидатурата на гл. ас. Камелия Дончева Ханчева в обявения конкурс и предлагам да бъде избрана на академичната длъжност „доцент“.

19.12.2019 г.

доц. д-р Мария Трифонова

София